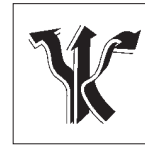
МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС: реалізація положень Болонської декларації в системі вищої освіти України

Матеріали V Міжнародної наукової конференції,
м. Судак, Автономна Республіка Крим,
20–22 вересня 2005 р.

Київ 2006

ББК 74.58(4УКР)я43
Б79

Відповідальний редактор *В. М. Чирков*
(видання здійснене в рамках проекту “Наукові праці МАУП”)

Б79 **Болонський процес: реалізація положень Болонської декларації в системі вищої освіти України:** Матеріали V Міжнар. наук. конф., м. Судак, Автономна Республіка Крим, 20–22 верес. 2005 р. — К. : МАУП, 2006. — 208 с.: іл. — Бібліогр. в кінці статей.

ISBN 966-608-597-6

У пропонованому збірнику наукових праць висвітлюються проблеми методології і методики дослідження особливостей становлення європейського освітнього простору в контексті Болонського процесу. Досліджуються і аналізуються стратегічні, тактичні та технічні аспекти входження України до європейського і світового освітнього простору, а також проблеми вдосконалення стандартів національної вищої школи і запровадження сучасних освітніх технологій.

Для науковців, державних службовців, менеджерів освіти, викладачів і студентів, які навчаються за такими напрямами і спеціальностями: державне управління, політологія, менеджмент, маркетинг, педагогіка, міжнародні відносини.

ББК 74.58(4УКР)я43+74.58я43

ISBN 966-608-597-6

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2006

Зміст

Розділ І
АДАПТАЦІЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ДО СТАНДАРТІВ ЄДИНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ 6

Євтух М. Б.
Концептуальні засади адаптації системи вищої освіти України до стандартів єдиного європейського освітнього простору 7

Корсак К. В.
Деякі узагальнення щодо змін освітньої системи в Україні у світлі Лісабонських і Болонської конвенцій 14

Остапенко М. А.
Проблема політичної соціалізації української молоді в умовах переходу до європейських стандартів 25

Дуженков В. Д.
Проблеми інтеграції української освіти в європейський простір 32

Кулішова Н. О.
Болонський процес і вищі навчальні заклади І–ІІ рівнів акредитації 38

Яковенчук О. А.
Реалізація положень Болонського процесу через концепцію Джона Верама 47

Верхоглядова Н. І.
Конкурентоспроможність освіти в забезпеченні національних інтересів і сприяння добробуту суспільства 53

Касьянова С. П.
До питання системності заходів з реформування освітнього простору України (на прикладі елементів польського досвіду 2003–2005 років) 56

Медведев В. А.
О повышении уровня реализации Болонского процесса в Украине 68

Ластовченко І. О.
Проблеми формування позитивних особистісних рис студентів у контексті Болонського процесу 71

Чорноштан Т. М.
Проблеми екологічної освіти в Україні та країнах Євросоюзу у світлі Болонського процесу 77

О. А. ЯКОВЕНЧУК
докторант
(Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ)

РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛОЖЕНЬ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ ЧЕРЕЗ КОНЦЕПЦІЮ ДЖОНА ВЕРАМА

Ні для кого не є таємницею, що із поступом сучасної цивілізації у сферу загальної глобалізації, розвитком комп'ютерних технологій та ринкових відносин ми зіткнулись із аспектом динаміки буття.

Поява все нових і нових комунікаційних засобів відкриття нових ринків, розробка нових стратегій взаємодії неминуче призвели до вимирання багатьох професій, які тепер слугують символами минулих поколінь і займають найтемніші закутки музею пам'яті.

Бізнес як рушій цивілізації вийшов за межі касти і став елементом усіх без винятку сфер людської взаємодії, перетворюючись на все більш і більш динамічний стиль життя, що, у свою чергу, викликало появу нових професій.

Робота, що в минулому займала десятки днів і потребувала участі багатьох службовців, зараз може виконуватись у лічені секунди однією людиною, забезпеченою факсом, комп'ютером, модемом і мобільним телефоном. Та навіть більше, уявіть на хвилину, що ви, володіючи сучасною офісною технікою, працюєте у кількох країнах одночасно, отримуєте факси із Нью-Йорка, проводите співбесіди із людиною з Лондона, відсилаєте листи у Токіо.

Дивовижно! Усього лише півстоліття тому ніхто навіть не міг уявити подібне. Серед великих корпорацій минулого ми знаходимо безліч прикладів, коли установи, турбуючись про своїх працівників, намагались нікого не звільняти. Це була перша корпоративна заповідь. Сьогодні ж у світі сучасних технологій, де один працівник замінює сотню, мільйони людей втратили конкурентоспроможність і були викинуті за межі ринку. Вони постали перед проблемою: змінитись чи назавжди відійти в морок історії?

Загалом це нагадує ситуацію, яку описав Айзек Айзімов у новелі "Фах", де люди, які живуть у майбутньому, отримують знання за до-

помогою комп'ютерних "стрічок". Проте щоразу нова хвиля технологічної еволюції кожних п'ять років позбавляла попередні покоління фаху, адже з'являлись нові технології і нові стрічки.

Головний герой вирішує усе змінити і створює програму, за якою недолік знань може поповнюватись із книг тієї ж галузі. Кілька років люди мали б проводити у бібліотеках, вивчаючи теорію, проте результат був вражаючий: вони отримували широку спеціалізацію, додаткові знання, що робили їх конкурентоспроможними. І як це не дивно, сьогодні у XXI ст. велика кількість прогнозів справджується. Нова епоха диктує нові правила ведення бізнесу, і як результат — виникає новий стиль в освіті, без якої неможливий розвиток бізнесу. Висвітлюючи останні тенденції створення єдиної європейської системи освіти, науковці відкривають все нові і нові сфери досліджень, вивчаючи які, вони змушені звертатись до досвіду культових особистостей.

1. Серед останніх публікацій варто виділити людину, яка сформувала основні концепції ведення сучасного бізнесу. Це Джон Верам — психолог, бізнесмен, директор хедхантерських контор у Сіднеї і Лос-Анджелесі, автор серії бестселерів.

Ще у віці десяти років він зрозумів, що люди часто піддають сумніву свої здібності. У результаті спотворена картина реальності призводить до неправильної оцінки ситуації на ринку і до повної безпорадності.

Виокремлення проблем і пошук шляхів їх розв'язання — тема нової книги Джона Верама "Нові секрети корпоративного хедхантера". Аналізуючи її, зазначимо, що вона орієнтована лише на два відсотка читачів, які вже усвідомили свої проблеми, а отже, перебувають на шляху їх подолання.

Яскраво описуючи процес розв'язання проблеми, Джон Верам наводить приклад із власного життя, яке з дитинства спричиняло йому багато незручностей. Він страждав на заїкання, а з віком ситуація ще більше погіршувалась. Джон не міг знайти пристойної роботи. Усе його спілкування зводилось до нотаток, а звичайний телефон був інструментом тортур.

Неважко уявити, який психологічний бар'єр довелося подолати Джону, щоб розпочати вивчення своєї проблеми і звернутись по допомогу до спеціаліста. Але кілька місяців напруженої роботи не дали ніякого результату. І Джон вирішує не зупинятись і продовжує роботу над собою. Далі була участь у гуртку публічних речників, а потім

в ораторському клубі. Кілька років зусиль і наполегливих тренувань по шість годин на день дали позитивний результат: Джон Верам здобуває кубок клубу ораторів, знайомиться із впливовими людьми, перед ним відкриваються двері у світ бізнесу.

Цей невеличкий приклад яскраво ілюструє шлях, яким можна відкрити для себе новий ринок послуг, до якого можна увійти, посівши належне місце.

2. Безсумнівно, досвід провідного світового лідера у сфері бізнесу є цінним сам по собі, проте перенесення цього досвіду в іншу сферу нашого життя могло б привести до кардинальних змін у ставленні людини до роботи, яку вона виконує. А отже, стати одним із елементів формування сучасної освіти. Більше того, зміна акцентів і нові стратегії дали б змогу відкрити для багатьох сучасних лідерів світовий ринок, який є метою керівництва нашої країни.

Проте за яких умов може відбутись подібний трансфер і яким чином цей ресурс можна використати в інших галузях? Звичайно, у контексті Болонського процесу, де формування нових цілей і напрямків у навчанні, як основи нової бази інтелектуального, культурного і соціально-економічного розвитку, є пріоритетним завданням.

Безперечно, люди, які працюють у системі, пов'язані з нею певним соціальним договором. Метою існування системи є забезпечення людини всім необхідним, включаючи медичне страхування, бонуси, службовий транспорт, належні умови праці.

Вивчаючи корпоративне життя різних систем, можна дійти висновку, що більшість із них пов'язані між собою такими спільними проблемами:

- нечіткі інструкції;
- умови праці, що не відповідають вимогам;
- застаріле обладнання чи взагалі його відсутність, що подекуди позбавляє підприємства ринку;
- емоційна незрілість працівників.

Проте подібні недоліки не є настільки суттєвими, якщо ми звертаємо увагу на той факт, що бізнесмени, вчителі, службовці з часом стають настільки залежними від системи, що втрачають здатність конструктивно мислити, приймати сміливі рішення і перетворюються із творців свого життя у глядачів.

Отже, вони потребують поради людини, яка досягла успіху і власним життєвим досвідом довела ефективність своїх рішень.

Джон Верам і є таким радником. Незважаючи на той факт, що він спеціалізується на хедхантерстві, його життєвий досвід, його поради мають велике практичне значення для багатьох сфер, адже ця людина володіє стратегією успіху і знає, як використовувати знання найефективнішим способом.

Якщо ми згадаємо, що будь-яке знання чи будь-яка робота являють собою низку принципів, підходів, універсальних для будь-якої галузі, ми зможемо зрозуміти, яким чином має відбуватись трансфер із системи в систему. Якщо подібний підхід виявиться ефективним інструментом гострої конкурентної боротьби на європейському ринку, то за умови вдалого застосування досвід видатних людей може стати академічною моделлю, яку впровадять у вищих навчальних закладах ще у першій половині XXI ст.

3. Як сказав один мудрець: "Ми проживаємо усе своє життя у путах і ніколи навіть не думаємо, що володіємо ключем". Що мала на увазі мудра людина, стверджуючи цю істину, і що це за ключ?

Аналізуючи власне життя, із впевненістю можна сказати, що усі прагнуть до емоційного комфорту та фінансової незалежності. Безперечно, усього можна досягти, але для цього треба прожити життя, сповнене боротьби та численних викликів.

Джон Верам стверджує, що є два найбільші виклики у житті — це підтримувати себе і висловлювати себе: "Коли ви підтримуєте себе, ви стаєте дорослими, тобто здобуваєте фінансову незалежність. Коли ви висловлюєте себе, ви стаєте особистостями, здобуваєте статус".

Верам радить сприймати ці два виклики у контексті своєї роботи. Звичайно, в ідеалі людина повинна отримувати прибуток від роботи, яка їй подобається. Але насправді більшість людей рідко намагаються це робити. Одного разу потрапивши на роботу, що не приносить задоволення, вони вже не можуть вирватись з неї, мотивуючи це необхідністю оплачувати рахунки чи бажанням батьків працювати в конкретній галузі. Саме тому кар'єрний ріст може стати прокляттям, а звільнення буде справжнім благословенням.

Безперечно, рух угору службовими східцями приведе до збільшення зарплатні, відповідальності, підвищення статусу, але водночас це рух дорогою, що не приносить задоволення. Тоді звільнення часто відображає глибоке підсвідоме бажання залишити подібну роботу і розпочати жити власним життям, обираючи для себе нову роль, яка змогла б задовольнити потреби свідомості. І не варто намагатись змі-

нити світ. Потрібно зрозуміти головне — усі зміни починаються із середини самого себе.

Іншим цікавим елементом публікації є терміни, які Джон Верам викристалізував із власного досвіду. Одним із таких термінів є "воїн без племені".

Аналізуючи літературу, що охоплює це поняття, потрібно назвати Карлоса Кастанеду, відомого американського антрополога минулого століття, який вивчав його у контексті культур народів Південної Америки. У своїй книзі "Колесо часу" Кастанеда стверджує: "Бути воїном — це найефективніший спосіб існування. Воїн піддається сумнівам і роздумам до того, як приймає рішення. Але коли воно прийняте, він діє, не відволікаючись на сумніви, страхи і вагання. Попереду — ще мільйони рішень, кожне з яких чекає свого часу. Це — шлях воїна".

Звідси можна дійти висновку, що дві різні людини, вивчаючи одне поняття, втілюють його у життя по-своєму.

Проте Джон Верам став тією особою, яка зуміла використати стародавні принципи у сучасному світі. Для Верама воїн — це людина, яка найефективнішим способом здатна застосувати свої знання на практиці. До того ж вона сама знаходить власний ринок і пропонує на ньому свої послуги.

Постійна динаміка і швидкість ринкових операцій змушують людину виховувати у собі певні якості, що гарантують успіх. Серед них варто зазначити гнучкість, здатність швидко знаходити рішення, знайомство з новими технологіями, володіння комп'ютерною технікою, здатність аналітично мислити, знання психології.

Джон Верам стверджує: "Для того, щоб стати "воїном без племені", зовсім не обов'язково змінювати роботу, треба лише змінити своє ставлення до неї. Ваш роботодавець повинен стати замовником, який купує ваші професійні вміння. Лише за такої ситуації оплата праці буде справедливою".

Професійні навики та вміння їх ефективно застосовувати — це якості, які роблять людину помітною на ринку праці. Та яким чином людина може набути подібних якостей?

Пам'ятайте, яка б освіта у вас не була, вона не може бути завершеною. Інакше ви ризикуєте позбавити себе ринку через інновації та постійні зміни.

Якщо побудувати піраміду з умінь успішної людини, то її вершину передусім складуть, по-перше, володіння комп'ютером, що дасть

змогу працювати не лише на роботі, а й вдома, по-друге, наявність практичного, функціонального офісу вдома, обладнаного найновішими технічними засобами — факсом, комп'ютером, лазерним принтером та ін. Усі ці пристрої дадуть вам змогу найефективніше використовувати свій робочий день.

Керуючи власною ефективністю, ви можете виробити для себе низку правил, які б проводили межу між роботою і відпочинком. Робочий графік може бути гнучкий, тоді його переваги очевидні.

Більшість людей, наділених динамічним мисленням і творчими здібностями, також мають ще певні таланти. Як це не дивно, але їхнє хобі може стати для них бонусною зарплатою. Часто трапляється так, що робота закінчується і вам потрібно перейти на самофінансування, перетворюючи хобі у другу спеціальність. Залежно від уподобань це може бути написання статті чи книги, друк фотографій, створення комп'ютерних програм, переклад.

Подібний стиль життя на Заході не є чимось новим, швидше це норма життя, що відповідає викликам сучасної цивілізації, де формування нових принципів йде поруч із ключовими концепціями попередніх культур, адже, використовуючи саме такі принципи, ми можемо прийти до "японського феномена". Адже саме японські бізнесмени сьогодні посідають домінуючі позиції на світовому ринку, творцями якого є європейці і американці. Нині в багатьох західних бізнес-школах велику увагу приділяють вивченню культури "Дзен", потенціал якої величезний, а її багатовікова історія своїм корінням сягає кількох великих культур.

Література

1. *Верам Дж.* Нові секрети корпоративного хедхантера. — Лос-Анджелес, 1999.
2. *Кастанеда К.* Колесо часу. — К.: Софія, 1999.